

ที่กิลีสอยู่

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เราจะบอกว่าพวกเราปรารถนาดีกัน เพราะพวกเราเกิดมา มีสติปัญญา ถ้าเราไม่มีสติปัญญานะ เราจะหลงไปกับโลก เพราะโลกเป็นสิ่งที่จับต้องได้ วัตถุเป็นสิ่งที่จับต้องได้ พอสิ่งที่จับต้องได้ สิ่งที่เราพิสูจน์ได้ เราต้องการสิ่งนั้นเพราะสิ่งนั้นมันมั่นคง แต่ความรู้สึกความนึกคิดของเรามันเป็นนามธรรม พอเป็นนามธรรมแล้ว สิ่งนั้นมันวัดระดับคุณค่าของมันแค่ไหน แต่เรื่องมีคุณค่าวัดระดับแค่ไหนมันเป็นเรื่องของศาสนา

คำว่าศาสนาจะตอบว่า “คนเกิดมาจากอะไร? เกิดมาทำไม? แล้วตายแล้วไปไหน?” นี่คือศาสนา แต่ลัทธิความเชื่อมันตอบสิ่งนี้ไม่ได้ โดยธรรมชาติของคน ก็รู้ว่าคนต้องเกิด แก่ เจ็บ ตาย แต่เกิด แก่ เจ็บ ตายแล้วมีสิ้นสุดกระบวนการอย่างไร ก็อ่อนวอนขอกันไป แต่ในหลักความจริงในพุทธศาสนา เห็นไหม เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าระลึกอดีตชาติ มนุษย์มันเป็นมาอย่างไร? มนุษย์เป็นมาอย่างไร? ทำไมถึงมาเกิดเป็นมนุษย์ มีสิ่งใดรองรับความเป็นมนุษย์ แล้วมนุษย์ที่ดีและมนุษย์ที่แตกต่างกันมันเพราะเหตุใด?

บุพเพนิวาสานุสติญาณ พระพุทธเจ้าย้อนอดีตชาติไป แล้วถ้ามันไม่ถึงที่สิ้นสุด มนุษย์จะเป็นอย่างไรต่อไป มนุษย์พอเวลาเกิดมาแล้ว ทางวิทยาศาสตร์ก็พิสูจน์กันได้ว่าเกิดในครรภ์ แต่ในทางเวรทางกรรม เห็นไหม เวรกรรมนี้เกิดในครรภ์ แต่อะไรเกิด อะไรพาเกิด สิ่งที่เกิดไม่มีปฏิสนธิจิต คูสิประจำเดือนมันมีไข่ มันจับทิ้งไปตลอดเวลา เวลาสเปิร์ม สเปิร์มก็จับทิ้งอยู่ตลอดเวลา เวลามันเป็นไปไม่ได้

คูสิเวลาเขาทำดีเอ็นเอ เขาตัดแต่งเขาทำอะไรกันก็เพื่อทำโคลนนึงให้เป็นมนุษย์ เขาทำกันมา มันต้องมีจิตทั้งนั้นแหละ ทีนี้พอเวลาคนเจ็บไข้ได้ป่วย เห็นไหม เขาจะโคลน

นี่เราอีกคนหนึ่ง เอาอวัยวะนั้นมาแก้ไขความเสื่อมสภาพของเรา มันเป็นไปได้อย่างไร! นี่เวลาความคิดเห็นแก่ตัว คิดถึงแต่ตัวเอง ใจใหม่ ถ้าเราโคลนนิ่งใครขึ้นมาคนหนึ่ง มันมีชีวิตอีกชีวิตหนึ่ง มันไม่ใช่เรามันเป็นเขา มันเป็นคนๆ นั้น กับเรามันคนละคน แล้วเรากับเขามันคนละคน แล้วเราจะไปเอาอวัยวะจากเขา

ไอ้โฮ.. นี่ทางการแพทย์เขาคิดนะ แต่เราคิดแบบธรรมนี่มันเป็นไปได้หรือก มันเป็นไปได้ มันคือคนละชีวิตใจ ใจพันธุกรรมต่างๆ มันจะทดแทนกันได้เพราะว่า มันเป็นการโคลนนิ่ง แต่จิตของเขา.. อย่างเรานี่เขาโคลนนิ่งเรามา แล้วเขาบอกว่าเขาจะเปลี่ยนหัวใจจากเราไปให้เขา เขาจะเอาหัวใจเราไปเราจะยอมไหม กฎหมายให้การคุ้มครองไหม

นี่พูดถึงวิทยาศาสตร์ที่เขาคิดกันว่าคนเกิดมาจากไหน เกิดมาจากอะไร เกิดมาอย่างไร ก็เกิดจากการผสมกันที่เขาว่านั่นแหละ เพราะว่าในวินัยในธรรมของพระพุทธเจ้าก็มีอยู่ แต่เวลาเราบอกว่าจิตปฏิสนธิ... ยางลงในไข่ ในน้ำคร่ำ ในครรภ์ ในโอปปาติกะ กำเนิด ๔ ของจิต! จิตจะเวียนตายเวียนเกิดอยู่อย่างนี้ มันจะเวียนตายเวียนเกิดอย่างนี้ไม่มีที่สิ้นสุดหรือก แต่เวลาเราประพฤติปฏิบัติไป ถ้ามันยังไม่รู้จริงนี้ มันจะรู้จริงอย่างนี้ไม่ได้

แต่เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ารู้จริง เวลาตรัสรู้จริงขึ้นมา นี่ความจริงอย่างนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเวลาเทศน์ธรรมจักร เทศน์โดยความเป็นจริง เห็นไหม เวลาคนพูดความเป็นจริงเพราะอะไร เพราะสิ่งที่เกิดขึ้นจริง จากหัวใจที่ความเป็นจริง มันพูดได้เองจากคำหาญ พวกเราฟังกันไปก็ อืม.. มันมีส่วนให้เรายอมรับ แต่ถ้ามันพูดมาว่า เขาว่า.. น่าจะ หรือเป็นอย่างนั้น เราก็โลเลตามไปด้วย ถ้าโลเลตามไปด้วย เพราะอะไร เพราะอย่างนี้มันไม่ได้ทำออกจากใจ มันไม่ได้ทำออกมาจากความจริงในใจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในใจของครูบาอาจารย์ที่เป็นจริงของเรา

ถ้าเป็นจริงของเรา เห็นไหม นี่ศาสนาตอบสนองที่นี้ ตอบสนองว่ามนุษย์ที่นั่งอยู่นี้มาจากไหน เราก็มาจากพ่อแม่ ก็แม่ให้เกิด พ่อแม่ให้เกิดนะก็เป็นของพ่อของแม่ เป็นของพ่อของแม่โดยสมมุติ สมมุติที่เราเกิดจากพ่อแม่ละ ถ้าเราไม่มีพ่อแม่.. พ่อแม่เป็นพระ

อรหันต์ของคุณ ถ้าโดยสิทธิ เหมือนกับวัตถุ เรานี้เป็นสมบัติของพ่อแม่ เพราะพ่อแม่
คลอดเรา เราเป็นสมบัติของพ่อแม่

ถ้าเป็นสมบัติของพ่อแม่ นี่โง่บุญคุณมันเกิดตรงนี้ไง ที่ว่าบุญคุณของพ่อของแม่
นี่ความกตัญญูคุณทวด ถ้าเราระลึกถึงพ่อถึงแม่เราเห็น ไหม พ่อแม่เป็นพระอรหันต์ของคุณ
พระอรหันต์เพราะให้ชีวิตเรา มาชีวิตที่นั่นอยู่นี่ได้มาจากพ่อจากแม่ ถ้าคลอดออกมาแล้ว
พ่อแม่ไม่เลี้ยง.. มนุษย์นี่แปลก มนุษย์เห็น ไหม เป็นสัตว์ที่ช่วยตัวเองไม่ได้ แต่สัตว์เวลา
มันเกิดขึ้นมา บางชนิดมันเลี้ยงตัวเองมันได้เลย

นี่พ่อแม่ให้กำเนิดมา พ่อแม่เลี้ยงมา พ่อแม่จึงเป็นพระอรหันต์ของคุณ แต่ไม่ใช่
พระอรหันต์ของสาธารณะ พระอรหันต์ของสาธารณะคือเป็นพระอรหันต์ที่ใจ ใจสะอาด
บริสุทธิ์ ไม่มีกิเลสถึงเป็นพระอรหันต์ แต่ด้วยคุณงามความดี เวลาเขายกย่องพ่อแม่เรากับ
พระอรหันต์นี่มีคุณค่าเท่ากันเลย เพราะในการมาตาปิตุฆาต มันเป็นอนันตริยกรรม
ทำลายสงฆ์ ทำลายต่างๆ นี้อันตริยกรรมคือกรรมที่รุนแรงมาก

ฉะนั้นเพราะเราเป็นชาวพุทธ ประเพณีวัฒนธรรมเราถึงเคารพพ่อแม่ เคารพ
อาวุโส เคารพต่างๆ ความเคารพอันนี้มันเป็นความเคารพ แต่ด้วยเขาวัวปัญญา ลูกฉลาด
กว่าพ่อแม่ก็เยอะเยอะไป เพราะเดี๋ยวนี้วิทยาศาสตร์มันเจริญ การศึกษามันเจริญใช้ไหม
พ่อแม่เราก็คือพ่อแม่เรา เราเคารพด้วยบุญคุณอันนั้น เราไม่ใช่เคารพกัน วัดกันด้วยความ
ฉลาดว่าใครฉลาดกว่ากัน ถ้าเราฉลาดกว่าพ่อแม่ เราจะสอนพ่อแม่ เราจะบอกพ่อแม่ เรา
ต้องมีเขาวัวปัญญาว่าเราจะใช้อุบายอย่างไร

อย่างเช่นพ่อแม่ของเราทำผิดพลาดสิ่งใดก็ได้แล้วแต่ เราจะไปบอกสิ่งใดนี้พ่อแม่ไม่
ฟังหรอก แต่เราต้องใช้อุบาย คำว่าอุบายของเรา เราจะบอกในอุบายให้สำนึกได้ เพราะ
การสั่งสอนคน ถ้ามันเปลี่ยนโปรแกรม เปลี่ยนความคิด เปลี่ยนความรู้สึกนี้ มันจะเปลี่ยน
ชีวิตเราไปเลย แต่ถ้ามันมีการทิฐิมานะกัน มีทิฐิ เห็น ไหม แล้วถือว่าศักดิ์ศรีหรือถือว่าเขา
สูงกว่า เขาจะเกิดทิฐิมากขึ้น การกระทำสิ่งนั้นเราแก้ไขไม่ได้ เราจะต้องมีอุบายพูดด้วย
ความอ่อนน้อม พูดด้วยความรักความเคารพ แล้วถ้ามีเหตุผลแก้ได้ก็แก้ได้ ไม่ได้ก็คือไม่ได้
การที่แก้ไม่ได้ เพราะการแก้เป็นเป็นเรื่องของกรรม

ถ้าเรามีเวรมีกรรมต่อกัน เราจะทนสภาพนั้นตลอดไป แต่ถ้าวันไหนหมดเวรหมดกรรมนะ เฮ้อ! เลิกกันที พอใจมันปลดปล่อยนี่จบ! แต่ใจไม่ปลดปล่อยมันละล้าละดังนะ มันยอมตลอด ต้องยอมตลอด นี่ยังไม่หมดเวรหมดกรรม แต่ถ้าวันไหนหมดเวรหมดกรรมนะ มันปล่อยสภาวะนั้นได้เลย พอจิตใจมันปล่อยแล้วนะเรื่องนั้นเป็นเรื่องที่ไร้สาระ แต่ถ้าจิตใจไม่ปล่อยนะ เรื่องนั้นอย่างกับภูเขาเลยมันทับหัวใจ มันทับหัวใจนะยอมจำนน ทุกข์ตลอดไป เห็นไหม

ถ้าเราไม่ปฏิบัติธรรม เราจะไม่รู้สัจจะเรื่องอย่างนี้เลย ฉะนั้นเราศึกษาขนาดไหน ศึกษานี้เป็นแนวทางแต่มันไม่ซาบซึ่งหรือก ไม่ซาบซึ่งถึงความเป็นจริงว่ามันควรจะเป็นอย่างไร มันควรทำอะไรให้ได้ประโยชน์มากน้อยขนาดไหน

นี่จะพูดถึงว่าเรื่องของศาสนาใจ ที่เราทำคุณงามความดีกันอยู่นี้ เรียกว่าสร้างบารมีธรรมนะ คำว่าบารมี เห็นไหม ทำไมคนนั้นมีปัญญามากกว่าเรา ทำไมคนนี้เขาคิดเรื่องนี้ออก ทำไมคนนี้เขาวินิจฉัยเรื่องนี้ได้ทุกอย่างเลย ทำไมเราคิดไม่ออกสักอย่าง! คนที่มีปัญญานะ พุทโธ พุทโธนี่หลับตานะ แล้วพยายามทำความเข้าใจมันจะเกิดเขาว์ปัญญา เขาว์ปัญญาเกิดจากการภาวนา คนอยากมั่งมีศรีสุข อยากให้คนนับถือ อยากให้คนเห็นใจ เห็นไหม ทาน ศีล ภาวนา!

ทานคือการเสียสละ คนที่มีการเสียสละ คนที่ให้โอกาสคนอื่นตลอดเวลา คนๆ นั้นเป็นคนดีใหม่.. ดี นี้ระดับของทาน

ระดับของศีล เห็นไหม เราเห็นเขาทำคุณงามความดี เห็นสังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข เขาเรียกว่าอนุโมทนากับเขา แต่ความจริงโดยธรรมชาติ คนไม่ค่อยอนุโมทนาได้หรอก เห็นเขามีความสุข อืม.. เราอยากมีมากกว่าเขา มันจะเหยียบหัวเขานะ กิเลสในใจมันจะป็นหัวคนอื่นตลอดเวลาเลย แต่ถ้าเราอนุโมทนาไปกับเขา นี้ระดับของศีล ระดับของปัญญา

ระดับของปัญญา ถ้าจิตสงบนะทุกคนจะคิดว่าเราใช้ความคิด เราพยายามศึกษาอยู่ตลอดเวลา ทำไมปัญญายังไม่ทันใจเรา แล้วเราไปอยู่เฉยๆ โดยที่ไม่ได้คิดมันจะมีปัญญาได้อย่างไร มันเป็นไปไม่ได้หรอก แต่เวลาคนเครียด เวลาคนที่หัวใจมันแบกรับภาระไว้มาก มันศึกษาอย่างไรมันก็ศึกษาด้วยความไม่เข้าใจหรือ แต่ถ้านคนปล่อยวาง คนที่จิตใจ

มันมีความสงบ มีความพอใจ มีความสุขความสะอาด เวลาไปศึกษาสิ่งใด พอศึกษาไปแล้วมันจะเข้าใจ

นี่ไงปัญญามันเกิดตรงนี้ต่างหากละ ปัญญามันเกิดต่อเมื่อจิตของเราเนี่ยมันไม่รับสิ่งใดไว้จนสิ้นปากของมันเลย มันสละออกหมดเลย มันจะรับทุกสิ่งทุกอย่างได้อีกมหาศาลเลย ทีนี้ทุกสิ่งทุกอย่างคืออะไร.. เวลาเราศึกษากันทางวิชาการ ทางโลก นี่วิชาชีพ แล้วสิ่งนี้มันพัฒนาการตลอดไป แต่เรื่องการเกิดการตาย มันพัฒนามาคงที่ตรงที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว พอองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้แล้ว ความคงที่ของเกิด แก่ เจ็บ ตายนี่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดับตรงนี้ได้หมด

ถ้าดับตรงนี้ได้หมด นี่งานของธรรมมันจบได้ไง มันจบได้ ถ้าพิจารณาที่นี้ พอจิตสงบเข้ามาที่นี้ แล้วย้อนกลับมาที่นี้ แล้วรักษากันที่นี้แล้วมันเห็นหมดนะ! มันรู้หมดเลย ถ้ามันไม่รู้หมดคือเราต้องสงสัย ถ้าเราสงสัยเราไม่เข้าใจ เราเป็นพระอรหันต์ไม่ได้ คือเราแก้กิเลสเราไม่ได้ คนที่จะแก้กิเลสของเรา คือแก้ทุกๆ อย่างในความลึกลงลึกในหัวใจทั้งหมดเลย แล้วคนจะสงสัยเรื่องใดมากที่สุด ก็เรื่องเรานี้ไง ก็เรื่องตัวเรานี้แหละ สงสัยว่ามันมาจากไหน ก็มาจากพ่อแม่.. แล้วไปไหน ก็ไปที่เชิงตะกอน

ซากศพนะ จิตพอเคลื่อนออกจากร่างไปปั๊บ จิตนี้ไม่มีเวณวรรค มันเสวยภพทันที ถ้ามีบุญกุศล มันก็ไปเกิดเป็นเทวดา เป็นอินทร์ เป็นพรหม ถ้ามันไปเกิดเป็นมนุษย์อีกเห็นไหม เวลาไปเกิดเป็นมนุษย์นี้ ออกจากร่างนี้ มันจะไปสวมร่างไหน มันจะได้ภพชาติใหม่ที่ไหน มันจะไปของมันเป็นทันที แต่บอกว่าเวลาตายแล้วก็คือจบไปส่งกันที่เชิงตะกอนใจแต่มันไม่ได้เผาจิตคนอื่นนะ ตบะธรรมนี้จะเผาจิตของเรา จะทำลายสิ่งที่เป็นความเศร้าหมองของใจของเรา เราเกิดมา ถ้าเรามีความรู้สักมีความนึกคิดอย่างนี้ เขาเรียกว่ามีอำนาจวาสนามาก

งานของเรา เห็นไหม เราทำหน้าที่การงาน เราหามา ก็หามาเพื่อความมั่นคงในชีวิต แล้วมันมั่นคงจริงไหมละ

“ชีวิตนี้มีการพลัดพรากเป็นที่สุด” ชีวิตนี้ จิตนี้ต้องเคลื่อนออกจากร่างนี้ไปแน่นอน!

นี่คือความมั่นคง ความมั่นคงคือมีสิ่งต้องตายไป ไม่มีอยู่กับเราตลอดไปหรอก แต่เราต้องการความมั่นคงว่าเราจะอยู่อย่างนี้ไปด้วยความรู้สึกของเราไป แต่ถ้าเรามาศึกษาเรื่องนี้ ความมั่นคงจะเกิดแล้ว

ความมั่นคง เห็นไหม คุณสิครูบาอาจารย์ท่านพูดเลย “ถ้ามันสิ้นกิเลสแล้วนะ ความตายหลอกกัน” ความตายนี้หลอกกัน มันสมมุติว่าตายไป นี่เวลาคนที่ตาย เห็นไหม นี่ว่าตาย ตายตามสมมุติ ตายจริงๆ โลกนี้ตายจริงๆ แต่มันตายตามสมมุติ เพราะคนตายแต่จิตมันไม่ตาย พอจิตมันไม่ตายมันก็ต่อเนื่องไป มันต่อเนื่องไปมันตายใหม่ละ มันตายใหม่?

มันไม่ตาย แต่ตายตามสมมุติไป สมมุติจริงๆ สมมุติว่าตาย สมมุติว่านาย ก. ตายไป แต่จิตนาย ก. ละมันไปเกิดเป็นใคร เห็นไหม จิตนาย ก. บางทีทางวิทยาศาสตร์เขาบอกนะ บอกว่าเวลาไปเกิดใหม่ก็เหมือนกล้วยไข่ กล้วยหน่อใหม่มันแตกขึ้น.. ไม่ใช่หรือ ไม่ใช่

จิตดวงนั้นเลย! จิตดวงนั้นเลย! ถ้าจิตมันแตกต่างกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้ ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย.. เราฝากบัญญัติไว้แต่ละภพแต่ละชาติ แล้วถ้าบัญญัตินี้มันขาดไป มันไม่เกี่ยวเนื่องกัน บัญชีเราจะเบิกได้ใหม่ ความดีที่เราสร้างมา เป็นพระโพธิสัตว์ต่อเนื่องๆ มา ต่อเนื่องมานี้เป็นจิตดวงเดียวกันไหม?

มันเกี่ยวเนื่องกันมาตลอดมันถึงเป็นจิตดวงนั้นใช่ไหม ฉะนั้น ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขยนี้พระพุทธเจ้าถึงจะต้องไปตรัสรู้เอาข้างหน้าไง แล้วถ้าพระพุทธเจ้าพยากรณ์แล้ว จิตดวงนี้ต้องเป็นพระพุทธเจ้าแน่นอน แต่ถ้าเราปรารถนาเป็นพระพุทธเจ้าแต่พระพุทธเจ้ายังไม่พยากรณ์ เราสร้างอำนาจวาสนาไว้มากเลย คือเรามีเงินฝากธนาคารไว้เยอะมากเลย ฉะนั้นพอมาเป็นสาวก สาวกนะ เราพยายามจะประพฤติปฏิบัติเพราะเรามีทรัพย์สินในธนาคาร

เราใช้คำว่า “พันธุกรรมทางจิต” จิตถ้ามันได้สร้างอำนาจวาสนาบารมีมา มันได้สร้างสิ่งต่างๆ มา นี่เขาวัดปัญญา ความคิด สัจจะ ความมั่นคงของจิตนี้ มันจะมั่นคงของมันสังเกตได้ ครูบาอาจารย์ของเราทุกองค์เลยจะมีสัจจะตรงนี้มาก ถ้าบอกว่าจะนั่งภาวนาตลอดรุ่ง ท่านจะนั่งตลอดรุ่งเลย ไอ้เราบอกนั่งตลอดรุ่ง ๒-๓ ชั่วโมงบอกว่าเอาไว้พุงนี้

ได้ไหม อันนี้ขอยกเลิกไว้ก่อน เราไม่มีสัจจะกับเราไง นี่สัจจะอันนี้เพราะจิตมันมันคง จิตมันเข้มแข็ง ถ้าจิตเข้มแข็งนี้ทำสิ่งใดก็จะเป็นประโยชน์กับการกระทำนั้น

นี่ไงอันนี้ที่ว่าเราได้สร้างมา ที่ว่าเราได้สร้างบุญกุศลมา ที่เรามาทำกันอยู่ทุกวันนี้ ถ้าเราทำเพื่อบุญกุศลอันนี้ แล้วถ้าเราประพฤติปฏิบัติดี ถ้าชาตินี้เราสิ้นสุดแห่งทุกข์ได้ก็สาธุ! เราต้องการทันทีเลย แต่ถ้ามันไม่ได้! มันไม่ได้ เพราะเราอยู่ในวงปฏิบัติครูบาอาจารย์เรา ถ้ามันไม่ได้..

อย่างเช่นเรามีลูก ๒ คน คนหนึ่งเขาทำแล้วประสบความสำเร็จหมดเลย อีกคนหนึ่งเขาก็พยายามของเขา เขาสู้ของเขา เขายิ่งกว่าคนที่ประสบความสำเร็จอีก แต่เขาไม่ประสบความสำเร็จมันเป็นเพราะอะไร นี่มันเป็นเพราะเขาทำของเขาเขาสร้างของเขาเขา ไอ้กรณีอย่างนี้เราจะไปปรับผัดชอบทั้งหมดมันเป็นไปไม่ได้ไง มันเป็นไปไม่ได้ว่าความสุขของใคร คนนั้นก็มีความสุขใช่ไหม ความทุกข์ของใคร คนนั้นก็มีความทุกข์ใช่ไหม

การประกอบ การกระทำของเขาก็คือใจของเขา ใจของเขานั้นพยายามแก้ไขของเขา ใจของเขาพยายามประพฤติปฏิบัติของเขา แต่ใจของเขารู้ได้อย่างนั้น มันรู้ไม่ได้มันแล้วทำอย่างไร มันเหมือนคือตาใสนะ บอกเท่าไรมันก็แค่นั้นแหละ บอกแล้วก็แค่นั้นแหละ นี่คืออำนาจวาสนาของเขา ฉะนั้นอำนาจวาสนาของเขา นี่ในวงปฏิบัติมันเป็นอย่างนี้ ในวงปฏิบัติเขาจะรู้กันว่าใครปฏิบัติได้จริงและไม่จริง ถ้าไม่ได้จริงนะ เวลาไม่ได้จริงแต่เขาวางกิริยามารยาท เรามองแล้วว่าโอ้โฮ.. อันนี้เป็นความจริง แต่ถ้าเป็นความจริงนะ เราดูครูบาอาจารย์ของเราดี เป็นความจริงนะมันธรรมชาติไง มันปล่อยตามธรรมชาติไม่มีจริต มันเหมือนไร่เดียวสา

คำว่าเหมือนไร่เดียวสาแต่ไม่ใช่ไร่เดียวสา พระอรหันต์ไร่เดียวสาไม่ได้ มันเหมือนไร่เดียวสาก็คือว่ามันไม่มีมารยาสาโดย ไม่มีมารยาสาโดย! มันสะอาดบริสุทธิ์! แต่ถ้ามันมีมารยาสาโดย นั่นล่ะน่าจะงงใจ

อันนี้พูดถึงศาสนาจะตอบสนองอะไรกับเรา เรามาทำบุญกุศลเพื่อสิ่งใด เรามาทำบุญกุศลของเรา เห็นไหม ไม่สูญเปล่า.. ไม่สูญเปล่าอยู่ที่จิต จิตเป็นคนทำ ทำสิ่งใดก็

แล้วแต่ จิตมันเป็นคนสั่งทำ ถ้าจิตเป็นคนสั่งทำ นี่มันขับเข้าไปสู่ที่จิต บางทีความคิดเรายังลืมนะ เราทำสิ่งใดไว้ที่เราลืมนะ แต่จิตได้สำนึกไม่มีลืม

สัญญา.. สัญญาที่รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ นี่ขั้นที่ ๕ คือความรู้สึกลึกนึกคิดของเราโดยสามัญสำนึก เกิดเป็นมนุษย์นี้มีธาตุ ๔ และขั้นที่ ๕ ขั้นที่ ๕ นี้คือความคิด แต่เวลาจะตายนะ ความนึกคิด สิ่งที่เราทำนี่มันจะย่อยสลาย ย่อยสลายนะ เวลาคนตายมันรวมลง รวมลงเข้าไปสู่จิตเดิมแท้ จิตเดิมแท้มันเป็นปัจจัยการ จิตเดิมแท้คือ อวิชชา ปัจจัยยา สังขารา สังขารา ปัจจัยยา วิญญาณัง

นี่วิญญาณ สัญญาในอันละเอียด สัญญาโดยจิต ไม่ใช่สัญญาโดยความคิด ความคิดที่เราคิดกันอยู่นี้มันเป็นเปลือก มันเป็นห่อหุ้มตัวจิตไว้ แต่เวลาเราไปเกิดเป็นพรหม เห็นไหม มันมีขั้นที่ ๑ ขั้นที่ ๑ มีแต่ความรู้สึกลึกอย่างเดียว ขั้นที่ ๑ นี้มันอยู่ที่เราเกิดภพชาติใด ที่นี้พอเราเกิดภพชาติใดมันจะได้สถานะนั้นมา สถานะนั้นสถานะในวิภวัญจะ กามภพ รูปภพ อรูปภพ ในการเวียนตายเวียนเกิดในสถานะใด

สถานะที่เป็นเทวดา นี่เราบอกเทวดาไม่มี พรหมไม่มี แต่จิตเรานี้เคยเกิดเคยตาย เป็นเทวดา อินทร์ พรหมมา เพราะเราเกิดเราตายในวิภวัญจะ เราวนมาตลอด จะต่ำสุดหรือสูงสุด จิตนี้เคยวนมาตลอด ฉะนั้นเราเลยมีความรู้สึกลึกนึกคิดเกี่ยวพันกันไปหมดเลย ฉะนั้นสิ่งที่เวลาไปเป็นพรหม เห็นไหม เป็นพรหมก็จิตนี้ไปเป็น

คำว่าไปเป็น.. มันเป็นเรื่องจริง ๆ นะ! เป็นจริง สมมุติว่าเกิดจริงๆ ตายจริงๆ ทั้งนั้นแหละ แต่คำว่าเคยไปเป็นเราก็คิดในสถานะมนุษย์นี้เลย เออ.. ถ้ามนุษย์เป็นมนุษย์อย่างนี้แล้วเราจะไปเป็นพรหมจะเป็นพรหมอย่างนั้น นี่ถ้าเคยไปเป็นไปเป็นใจ แต่มันเป็นเรื่องจริง ๆ เป็นตามภพชาติอันนั้น ฉะนั้นภพชาติอันนั้นมันมาจากไหนล่ะ มาจากการกระทำของเรา นี่ไง ถ้าเราทำคุณงามความดีของเรา คุณงามความดีสิ่งนี้มันอยู่ที่จิตได้สำนึก

คำว่า “จิตได้สำนึก” มันเป็นจิตที่ละเอียดกว่าความรู้สึกลึกนึกคิดอันนี้ มันได้มาตามสถานะของมนุษย์ คือธาตุ ๔ และขั้นที่ ๕ เป็นเทวดามันก็มีขั้นที่ ๔ เพราะมันมีร่างกายของมนุษย์ มันเป็นร่างทิพย์ เวลาเป็นพรหม เป็นนรกอเวจีละ เราบอกนรกอเวจีเขาก็เป็นเหมือนร่างทิพย์เพราะมันไม่มีร่างกาย เวลาตกนรกอเวจี เวลาไฟนรกมันเผาไหม้ มันเผาจนละลายหมดเลยแต่ไม่ตาย พอหมดวาระนั้นมันก็ขึ้นมาเป็นเราอีกแล้ว

ก็เผาอีก แล้วก็หมดวาระนั้นแล้วก็เผาอีก ถ้ายังไม่หมดกรรม มันก็จะเผาอยู่อย่างนั้น เผาด้วยไฟนรก!

ไฟนรกเกิดจากเราได้สถานะนั้นมา แต่ถ้าเราไม่ถึงที่นั่น เราไม่ตกนรกอเวจี เราพยายามทำคุณงามความดีของเรา ถ้าทำคุณงามความดี สิ่งนี้มันเป็นเครื่องอาศัยของจิต จิตจะทำให้เรามั่นคง มั่นคง เห็นไหม แต่เวลาจิตของเรามีมือวิชา ตัดหาความทะยานอยาก มันคือ มันต้องการกระทำ ถ้าการกระทำนั้นมีสติปัญญาอยู่ มันก็เหมือนเรารู้ว่าไฟร้อน ถ่านไฟนี้มันร้อน แล้วเราจำเป็นต้องทำเราจะทำอย่างไรละ เราก็ไม่ใช่มือเราไปทำ เราใช้ไม้ใช้สิ่งต่างๆ

คนถ้ามันรู้เนะมันมีทางหลบหลีก แต่ถ้าคนมันไม่รู้ มันคือ มันจับไปทั้งมือนี้มือปองหมดนะ ทำความชั่ว ทำสิ่งใดๆ นี่จิตบางทีมันคิดมันอยากทำ มันมีความจำเป็นต่างๆ เราอย่าจับทั้งมือเพราะเรามีการศึกษา เรามีการปฏิบัติธรรม เรามีความเข้าใจนี้เราหลบหลีก แต่ถ้าคนไม่เชื่อ มันจับแล้วมันรุนแรงมากนะ นี่เขาเรียกว่า “เจตนา”

ทำด้วยเจตนา ทำด้วยความไม่รู้ ถ้าคำว่าไม่รู้ ทำด้วยความไม่รู้ไม่เป็นไร.. ถ้าเขาบอกไม่เป็นไร ไม่รู้นั่นละตัวร้าย เพราะไม่รู้มันจับเต็มๆ มันทำเต็มๆ แต่ถ้าเรารู้แล้วเราก็กินหลบหลีก เราก็กินทำสิ่งนั้น นี่เราถึงบอกว่าเราจะให้ผลกับตัวเราเอง ทำดีทำชั่วเราจะทำของเราเอง ฉะนั้นถ้าเราทำของเราเอง เราถึงจะต้องมีสติปัญญาเพื่อประโยชน์กับเรา

นี่พูดถึงหลักการของศาสนาจะตอบความจริงว่า “มนุษย์นี้เกิดมาจากไหน? เกิดมาแล้วจะไปไหนต่อ? ตายแล้วไปไหน?” ถ้าเราปฏิบัติแล้ว เราเข้าใจแล้ว เรื่องนี้เราจะไม่วางใจใครเลย แต่ขณะนี้เราไม่รู้เราก็ฟังธรรม สิ่งนี้คือฟังธรรม.. จริงหรือไม่จริง เป็นตามนั้นจริงหรือไม่จริงเราจะต้องปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติแล้วนะ เราจะไปได้เดียวกับอาจารย์ได้เลยว่าคุณครูพูด ความจริงไม่เป็นแบบนี้ ความจริงเป็นอีกอย่างหนึ่งที่ฉันรู้

ความจริงนี้ ประพฤติปฏิบัติรู้ทันกันได้ ปฏิบัติกันได้ เข้าใจกันได้ ถ้าเข้ากันไม่ได้ พระอรหันต์จะเอาอะไรแตกต่างกัน พระอรหันต์คือพระอรหันต์ พระโสดาบันคือพระโสดาบัน พระสกิทาคา พระอนาคาคาต้องเป็นพระอนาคา ชนิดไหน อย่างไรก็ดีแล้วแต่จะต้องรู้เหมือนกัน! เหมือนกัน อริยสัจมีหนึ่งเดียว ฉะนั้นเวลาปฏิบัติไปแล้วนะทันกัน

หมดแหละ จะบอกว่าอาหารของมันเป็นอย่างนี้ อาหารของคุณเป็นอย่างนั้น ต้องมีผิคน
หนึ่ง อาหาร ๒ องค์นี้ต้องผิองค์หนึ่ง ไม่มีอาหารแตกต่าง ถ้าอาหารแตกต่าง อาหารผิ
แน่นอน อาหารนี้ก็ต่อคืออรหันต์ แล้วอันเดียวกัน ต้องตอบลงได้เหมือนกัน

อันนี้พูดถึงเรื่องของศาสนานะ ทีนี้เราจะเข้าคำถามนะ..

ถาม : อยากกราบเรียนหลวงพ่อกว่า

๑.ที่เห็นในรูปภาพคือรูปดวงจิตของหลวงตาไช้ไหมครับ

๒.ที่ว่าพระอรหันต์ไม่มีจิต หมายความว่าอย่างไรครับ

๓. (ข้อ ๓ นี้มาใหม่) ธรรมชาติที่แท้จริงไม่ใช่สิ่งที่เห็นปรากฏเป็นรูปธรรมไช้
ไหมครับ จิตแท้ไม่มีแสง สี ไช้ไหมครับ

หลวงพ่อก : เห็นไหม เพราะเวลาเราพูดว่า “พระอรหันต์ไม่มีจิต” เรายืนยันว่าพระ
อรหันต์นี้ไม่มีจิต ถ้าพระอรหันต์มีจิต จิตคือตัวภพ ความรู้สึก ใจ ความรู้สึกนึกคิดมันมี
ฉะนั้นพระอรหันต์ไม่มีความรู้สึกนึกคิด ไม่มี! พระอรหันต์ไม่มีความรู้สึกนึกคิด แล้ว
พระอรหันต์พูดได้อย่างไรถ้าไม่มีความรู้สึกนึกคิด พระอรหันต์ไม่มีจิต ถ้าพระอรหันต์มี
จิตนะยังเป็นพระอรหันต์ไม่ได้

ฉะนั้นเวลาทำลายนะ เพราะว่ามันทำลายเข้ามาจากธาตุ ๔ และขันธ ๕ เข้ามา ใคร
เป็นคนทำลาย จิตเป็นคนทำลาย จิตเป็นคนทำลายเข้ามาหมดแล้ว แล้วเหลือตัวเราอยู่เรา
จะสิ้นกิเลสได้อย่างไร ฉะนั้นมันต้องทำลายตัวมันเอง เพราะมันทำลายตัวมันเอง เห็น
ไหม ในมหายานเขาบอกว่า “เจอพุทธะที่ไหนให้มาพุทธะที่นั่น เจอผู้รู้ที่ไหน ให้มาผู้รู้ที่
นั่น”

ผู้รู้ก็คือตัวภพ ถ้ามันทำลายตัวภพ ทำลายภพไปแล้ว ทำลายตัวจิตไปแล้วมันก็
หมด หมดแล้วเหลืออะไรล่ะ เหลือธรรมชาติ ถ้าเหลือธรรมชาติแล้วมันไม่มีจิต ถ้าไม่มี
จิตแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการได้อย่างไร

“องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศนาว่าการด้วยธรรมชาติเสวยขันธ เสวย
ออกมา”

นี่การเสวยออกมามันเสวยอารมณ์ เสวยความรู้สึกนึกคิด ความรู้สึกนึกคิดนี้ พอความรู้สึกนึกคิดเกิดขึ้นมันก็เกิดพลังงาน พลังงานนั้นก็สั่งสมอง สมองก็สั่งร่างกาย สั่งๆ สั่งทุกอย่างพร้อมเลย.. นี่คือสอุปาทิเสสนิพพาน คือพระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่

แต่เวลาอย่างเช่นหลวงตาปัจจุบันนี้ ก่อนหน้านั้นหลวงตาเป็นสอุปาทิเสสนิพพาน คือเป็นพระอรหันต์แต่ยังมีธาตุขันธ์ ยังมีเศษส่วนอยู่ เศษส่วนเพราะอะไร เพราะว่าเวลาเราเกิดเป็นมนุษย์ใช่ไหม เราเกิดเป็นมนุษย์ เป็นปุถุชน ถ้าเราเกิดเป็นมนุษย์แล้วเรามีความตั้งใจใหม่ มีการประพฤติปฏิบัติใหม่ ประพฤติปฏิบัติจนมนุษย์นี้เป็นพระอรหันต์

ที่นี้มนุษย์มันมีอายุขัย อย่างเราถ้าเราเป็นปุถุชน เราเกิดเป็นปุถุชนเราก็ตายไปพร้อมกับปุถุชน จิตนี้มันก็หมุนไปในวัฏฏะมาโดยธรรมชาติของมัน แต่เราเป็นปุถุชนแต่เราเกิดมาแล้วเราประพฤติปฏิบัติขึ้นมาจนเป็นพระอรหันต์ ที่นี้เป็นพระอรหันต์ นี่คนอายุขัย ๑๐๐ ปี ฉะนั้นถ้าเป็นพระอรหันต์ตั้งแต่อายุ ๗ ปี เป็นพระอรหันต์ตั้งแต่อายุ ๒๐ ปี เห็นไหม ให้อายุ ๑๐๐ ปีที่เหลือมาคือเศษ นี่คือโอกาสไง โอกาสที่พระอรหันต์ยังอยู่กับเรา ได้ไง พระอรหันต์ยังสื่อความหมาย สื่อสิ่งต่างๆ กับเรานี้ไง นี่สอุปาทิเสสนิพพาน อันนี้มันเป็น โดยผลของพระอรหันต์องค์นั้นที่ยังมีชีวิตอยู่ที่อยู่กับเรา

ฉะนั้นอันนี้ที่ว่า “ถ้ามันไม่มีจิต แล้วพูดอยู่นี่เอาอะไรมาพูด” ก็พูดในฐานะของพระอรหันต์ที่มีชีวิตใจ แต่พอนิพพานไปตม! ธรรมชาตินี้ได้เป็นอนุปาติเสสนิพพานแล้ว ไม่มีเศษส่วน ไม่มีสิ่งเหลือ หหมดสิ่งที่เหลือแล้ว พอหมดสิ่งที่เหลือแล้วนี่อนุปาติเสสนิพพาน จบแล้ว

เพราะมันมีจิตใช่ไหม มันมีรูปร่าง มารมันก็อยู่ได้ มารก็ควบคุมได้ พอควบคุมได้ก็แบบว่าสิ่งใดที่เป็นวิทยาศาสตร์ จะเป็นนิเวศศาสตร์ นวัตกรรมหรืออะไรนี้ มันพิสูจน์ได้ทั้งหมดแหละ มันยังมี! มันยังมี! มันยังมี! แล้วสารมันยังมีอยู่ แล้วทำอย่างไรต่อไป ทำให้สารนั้นมันไม่มี ทำให้สารนั้นทำลายสสาร ทำอย่างไร?

นี่เป็น โลกวิทยาศาสตร์ใช่ไหม แต่ถ้าเป็นตามความเป็นจริง อันนี้มันทำลาย ฉะนั้นเราถึงบอกว่ามันไม่มีจิต พระอรหันต์ไม่มีจิต ฉะนั้นสิ่งที่ว่าพระอรหันต์ไม่มีจิตแล้วว่าจิตบริสุทธิ์ล่ะ?

น้ำมันเป็นการสื่อความหมายเพื่อจะสอน เวลาจะสอนคนนะ สอนคนที่แบบว่า ยังไม่รู้ คุณมันก็เหมือนเวลาครูสอนเด็ก เขามีสื่อการสอนใช่ไหม เด็กใหม่ๆ จะบอก ก.ไก่ มันก็ยังไม่รู้ ก็ต้องวาดรูปไก่ให้มันดูก่อน “นี่นะ ก.ไก่” แล้วก็วาดเป็นไก่เลยนะ “นี่นะ ค.ควาย” พอบอกควายกับ ค.ควาย “อ้อ.. ค.ควายก็คือควาย ควายก็คือ ค.ควาย” เห็นไหม สื่อการสอน

อันนี้ครูบาอาจารย์เวลาท่านจะสื่อกับพวกเรา พวกเรานี่ถูกศิษย์ถูกหา พวกเราก็อยากจะศึกษา พวกเราก็อยากจะรู้แหละ ถ้าเขาบอกว่าจิตพระอรหันต์เป็นอย่างนั้น เราก็อ้อ.. อ้อ.. จิตพระอรหันต์เป็นอย่างนั้น มันก็เลยจะต้องยืนยันกันอย่างนั้นตลอดไป อันนี้มันเป็นสมมุติว่าจิต สมมุติว่าสื่อการสอน ฉะนั้นสิ่งนั้นไม่มี

ฉะนั้นพอไม่มีขึ้นมา “แล้วรูปภาพที่เห็นเป็นดวงจิตภาพหลวงตานั่นคืออะไร?”

เวลาพระพุทธเจ้า จิตนี้มันไม่มี พอจิตไม่มีนี่เป็นธรรมชาติ “สุปาติเสสนิพพาน คือพระอรหันต์ที่มีชีวิตอยู่” สิ่งนี้มันจับกันไม่ได้หรอก ถ้าจับได้ล่ะ มารมันหาเจอ มารนี้มันควบคุมได้ ฉะนั้นเวลาพระพุทธเจ้าจะปรินิพพาน นี่อนสหัสโยธาสน้อย มีพระอรหันต์ล้อมรอบเลย พระพุทธเจ้าอนสหัสโยธาสน์ เห็นไหม องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเกิดในป่า ตรัสรู้ในป่า เทศน์ธรรมจักรในป่า แล้วก็นิพพานในป่า ที่นี้มันนิ่ง เพราะกิริยาของพระพุทธเจ้านี้มันนวลมาก

กิริยาของพระพุทธเจ้า กิริยาของพระอรหันต์ ที่เราบอกว่าพระอรหันต์ต้องเป็นอย่างนั้นๆ ที่เราว่ากัน อันนั้นเวลาพระพุทธเจ้าแสดงธรรมเป็นพระไตรปิฎกมา ท่านแสดงไว้ในพระไตรปิฎกว่ากิริยาพระอรหันต์เป็นอย่างนั้นๆ เป็นอย่างนั้นมาตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็เป็นพระอรหันต์เหมือนกัน

ฉะนั้นนี่พุทธวิสัย! พุทธวิสัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นอย่างนั้น แต่สาวก สาวกจะเป็นอย่างนั้นก็มี แต่ส่วนใหญ่แล้วทำอย่างนั้นไม่ได้หรอก มันไม่มีอำนาจวาสนาจะทำได้ถึงขนาดนั้น ฉะนั้นเวลาจะนิพพานก็นิพพานของแต่กิริยาของคน แต่เวลาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านี้มันนวลมาก จนพระไม่รู้ว่าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านิพพานไปหรือยัง

พระอุบาลีเป็นพระอรหันต์เหมือนกัน เป็นผู้ถามขึ้นมาในท่ามกลางสงฆ์ว่า “องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าปรินิพพานหรือยัง”

พระอนรุทธะเป็นผู้ที่ชำนาญการรู้วาระจิตบอกว่า “ยัง พระพุทธเจ้ายังไม่นิพพาน! พระพุทธเจ้ายังไม่นิพพาน ขณะนี้พระพุทธเจ้าเข้าปฐมฌาน ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน แล้วตั้งแต่อากาสนัญจนายณะ สมบัติ ๘ ย้อนไปย้อนมา”

นี่ไงอันนี้ที่ว่ามันสัมผัสสิ่งใด นี่เสวยอารมณ์ เสวยอารมณ์มันสัมผัสสิ่งใด พระอนรุทธะรู้ทั้งหมดเลย พระพุทธเจ้าบอกขนาดนั้น เวลาระหว่างรูปฌาน อรูปฌาน พระพุทธเจ้านิพพานตรงนี้ พอนิพพานไปแล้วจับต้องไม่ได้ จิตไม่มี! พระอรหันต์ไม่มีจิต จิตไม่มี!

ที่นี้จิตไม่มีแล้ว ทำไมประวัติหลวงปู่มั่นท่านประพฤติปฏิบัติแล้ว ท่านบอก พระพุทธเจ้ามาอนุโมทนาละ ทำไมท่านบอกพระพุทธานุโมทนากับหลวงปู่มั่นละ ทำไมปฏิบัติแล้วนี้ เห็นไหม เวลาเราปฏิบัติแล้วเราจะเห็นพระพุทธเจ้า เห็นต่างๆ สิ่งนั้น มันพ้นจากสมมุติทั้งหมด มันพ้นไปจากวิญญูะ สิ่งที่เป็นวิญญูะ เห็นไหม นี่อาหาร ๔ กำเนิด ๔ เป็นพรหมมีอาหารอย่างไร ดำรงชีวิตอย่างไร เป็นเทวดาดำรงชีวิตอย่างไร แล้วร่างกายเป็นอย่างไร เป็นมนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร นี้นรก อยู่นรกอเวจีจะสัมผัสกันอย่างไร

อาหาร ๔ อาหาร เครื่องดำรงชีวิต มันจะเป็นการสื่อสารให้จิตนี้เข้าสู่สัมพันธกัน ได้ ฉะนั้นพอพ้นออกไปจากวิญญูะ พ้นออกไปจากรูปภพ อรูปภพแล้ว แล้วจะสื่อสารมาได้อย่างไร จะสื่อสารเข้ามาอย่างไร

อาหาร ๔ มันมีมโนเจตนาหารนะ เพราะพระอรหันต์นี้ มโนมิงปี นิพพินทะติ มโนสัมผัสเสปี นิพพินทะติ.. มโนก็ต้องเบื่อหน่าย ผลจากการเกิดสิ่งที่สัมผัสก็เบื่อหน่าย ผลจากการสัมผัสก็เบื่อหน่าย ในเมื่อมโนทำลายหมดแล้ว มโนก็คือจิต ถ้ามันทำลายจิตหมดแล้วมันต้องทำลายจิต ถ้าไม่ทำลายจิตทำลายภพไม่ได้

“จิตเดิมแท้นี้ฟ่องใส” เราบอกว่ากิเลสหายบายๆ ความรู้สึก ความนึกคิด ความโลภ ความโกรธ ความหลงนี้โง่ๆ เป็นกิเลส เป็นกิเลส.. อยู่เฉยๆ ก็เป็นกิเลส จิตเดิมแท้ จิตฟ่องใสก็คือตัวภพ คือตัวกิเลสอวิชชา เราไปเห็นแต่ว่าคน โมโห โกรธา ไอ้โง่.. เป็นกิเลสนะ

ไอ้โฮ.. จะฆ่ากันตายเป็นกิเลสนะ ไอ้ นั่งเฉยๆ นั่นก็กิเลส ไอ้ที่นิ่งๆ นิ่งมวดยิ่งกิเลสหนาใหญ่ นี่ไง

ฉะนั้นพอ มโนมิงปี นิพพิทชะติทำลายหมดแล้ว ไม่มี จิตไม่มี ฉะนั้นสิ่งที่วามโนเจตนาหาร สิ่งสัมผัส เพราะว่า จะบอกว่านิพพานมีไง จะบอกว่าจิตแม้แต่ทำลายแล้วทำลายกิเลส ทำลายความรู้สึกทั้งหมดเลย แต่นิพพานมี จิตนี้เป็นนามธรรมไม่เคยตายเวลาทำความสะอาดบริสุทธิ์แล้ว ก็อยู่ด้วยลักษณะความสะอาดบริสุทธิ์นั้น

ฉะนั้นความสะอาดบริสุทธิ์นั้นมีความรู้สึกนึกคิดใหม่ จะบอกความรู้สึกนึกคิดนี้ ไอ้โฮ.. พระอรหันต์มีความรู้สึกนึกคิดอีกแล้ว.. มันมีความรับรู้ได้ พอความรับรู้ได้ สิ่งที่ยกสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ถึงพุทธกาล ศาสนาจะเจริญอีกหนหนึ่ง”

แล้วหลวงปู่มั่นท่านออกประพฤติปฏิบัติของท่านทั้งชีวิต ท่านปฏิบัติขึ้นมาถึงที่สุดของท่าน เห็นใหม่ เพราะว่าท่านก็สร้างบุญญชการมาเป็นพระโพธิสัตว์เหมือนกัน พอปฏิบัติถึงที่สุดแล้วพระพุทธเจ้ามาอนุโมทนา สิ่งนี้มีอยู่แต่มีอยู่แบบพ้นจากสมมุติบัญญัติทั้งหมด

ฉะนั้นสิ่งที่ว่าในภาพนั้นมี สิ่งที่มีนี่มีด้วยบุญกุศล ด้วยความสัมพันธ์ ด้วยต่างๆ ที่คนที่ถ่ายก็ได้ ด้วยจิตวิญญาณ ด้วยความที่เทวดา อินทร์ พรหมที่มาอนุโมทนาก็ได้ มันมีหลายช่องทางที่จะเป็นอย่างนี้ได้ ที่ว่าทำไมถ่ายรูปแล้วเป็นอย่างนั้น นี่พูดถึงข้อเท็จจริงนะ แต่เวลาถ่ายมาเป็นรูปแล้ว ทางวิทยาศาสตร์บอกว่ามันเป็นเรื่องของแสง มันเป็นเรื่องของแสง เป็นเรื่องของมุกกล้อง เรื่องของต่างๆ อันนั้นเราก็ฟังเขา

เพราะโลกกับธรรมอยู่ด้วยกัน ในความศรัทธา ในความเชื่อถือ ในความมั่นคงในใจของเรา เราเชื่อถือมั่นคงของเรา แต่ในทางวิทยาศาสตร์เขาอธิบายของเขาได้ ความเห็นต่างเราก็ต้องรับฟัง เรารับฟังความเห็นของเขา เพราะมุมมองทางปัญญาของเขา เขาเชื่อได้แค่นี้ เหมือนลูกเรากับเรา เห็นใหม่ วุฒิภาวะแตกต่างกัน เวลาเราสื่อแล้วเขาได้แค่นั้นก็ได้แค่นั้น ไม่ใช่ได้แค่นั้นแล้วก็ไอ้โฮ.. จะเถียงกันหัวชนฝาเลยนะ

หลวงตาบอก “ธรรมะหมากัดกัน มันไม่จบหรอก” ถ้าซั่มมสากัจฉา มันมีเหตุผลเหตุผลแล้วรวมกันมันเป็นประโยชน์ อันนี้อันหนึ่ง

ถาม : ๒. ที่ว่าพระอรหันต์ไม่มีจิต หมายความว่าอย่างไรครับ

หลวงพ่ : ที่ว่าพระอรหันต์ไม่มีจิตหมายความว่า การชำระกิเลสทั้งหมด แล้วกิเลสทั้งหมดมันต้องชำระที่อยู่ของกิเลสด้วย กิเลสทั้งหมดคือความ โลภ ความ โกรธ ความ หลง แล้วกิเลสมันอยู่บนที่ไหนล่ะ มันก็อยู่บนจิต อยู่บนภพ

นี่อาสวะ ๓ กิเลสอาสวะ อวิชชาอาสวะ ทุกคนเข้าใจได้ว่ากิเลส อวิชชาเข้าใจได้.. ภวาอาสวะนี่ ภพก็เป็นกิเลส ングตายห่าเลย นี่มันถึงว่าทำลายกิเลสด้วย สุกทัยแล้วต้องทำลายที่อยู่ของกิเลสด้วย เพราะถ้ากิเลสมันมีที่อยู่มันก็อาศัยอยู่ เห็นไหม ถึงบอกว่าพอกทำลายภพทำลายทั้งหมดแล้ว พระอรหันต์ถึงไม่มีจิต

ความหมายของพระอรหันต์ที่ไม่มีจิตหมายความว่า ไม่มีสิ่งใดที่กิเลส ที่มารจะเข้าไปสู่สิ่งนั้นได้ ถ้ามีที่อยู่ มีจิต มีสิ่งใดอยู่ มีที่อยู่อาศัย มารมันบัญญัติการได้ แต่จิตดวงนั้นพ้นจากการรับรู้ของในวิญญูะทั้งหมด นั่นคือพระอรหันต์!

ถาม : ๓. ธรรมชาติที่แท้จริง ไม่ใช่สิ่งที่เห็นปรากฏเป็นรูปธรรมใช้ไหมครับ

หลวงพ่ : แน่นอน! ไม่ใช่หรอก มันไม่ใช่

“ธรรมชาติคือธรรมชาติ.. ธรรมชาตินี้จะรู้ได้ คือผู้ที่เป็นเจ้าของธรรมชาตินั้น”

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมขึ้นมาที่ โคนต้นโพธิ์ ท่านเสวยวิมุตติสุข แล้วเวลาไปเทศน์ธรรมจักรกับปัญจวัคคีย์ นี่อันนั้นเป็นกิริยาธรรมแล้ว พอกิริยาธรรม พอพระอัญญาโกณฑัญญะฟังแล้วเข้าใจ ฟังแล้วเข้าใจอันหนึ่ง พอฟังแล้วประพตติปฏิบัติกำหนดรู้ตาม นี่รู้ตามขึ้นมา เห็นไหม

นี่ธรรมชาตุมันอยู่ตรงนี้! ธรรมชาตุมันอยู่กับของใครของมันในความรู้สึกอันนั้น แล้วใครจะเอาความรู้สึกอันนั้นออกมา แต่ขณะที่แสดงออกมานั้นหลวงตาบอกว่า

“พระไตรปิฎกนี่คือกิริยาของธรรม”

เรานี่ประสบการณ์มา เมื่อที่เราไปปลุกป่ากันมา ประสบการณ์นั้นเราเอามาพูดให้เหมือนตรงนั้นสิ คุยกัน! คุยกัน! คุยกันให้เหมือนตรงนั้น ให้เหมือนอารมณ์ความรู้สึก

ตรงนั้น นี่เราจะพูดเปรียบเทียบได้ใช่ไหม แต่เราจะพูดถึงอันนั้นไม่ได้เพราะมันผ่านไป
แล้ว

นี่ก็เหมือนกัน “ธรรมชาติไม่ใช่มีเสียงมีสีใช่ไหม? แล้วมันไม่ใช่สิ่งที่จะเห็น
ปรากฏเป็นรูปธรรมใช่ไหม?”

เข้าใจไม่ได้เด็ดขาด จะพูดให้ตายก็เข้าใจไม่ได้ แต่ถ้าวันไหนเป็นพระอรหันต์
แล้วเข้าใจได้ มันจะเข้าใจวันที่เป็นพระอรหันต์ จะเข้าใจได้หมดเลย อิม.. ไซ้! พอไซ้ขึ้น
มาแล้ว เพราะถ้าในสังคมในหมู่กรรมฐานของเรายังมีครูบาอาจารย์อยู่ เราสามารถคุยได้
สามารถตรวจสอบได้ ถ้าเรายังมีครูบาอาจารย์อยู่ ครูบาอาจารย์ของเรายังเป็นความจริงอยู่
นี่เราจะตรวจสอบได้ทันทีเลย ตรวจสอบเพื่ออะไร ตรวจสอบเพื่อไม่ให้เราเสียเวลาไป

ถ้าเรามั่นใจว่าของเราไซ้ แต่เรามีกิเลสอันละเอียดมันหลอกลวงอยู่ เราตายไป ถ้า
ไม่ถึงไปเกิดบนพรหมณะ มันยังต้องเป็นอีกหลายหมื่นปีกว่ามันจะสิ้นสุดนะ แต่ถ้าทำที่นี้
จบที่นี้ละ มีครูบาอาจารย์ตรวจสอบได้

ฉะนั้นเวลา ธรรมสภาจตุร เอตมฺมงฺกลฺมุตฺตมฺ เวลาหลวงปู่มั่นท่านอยู่ ครูบาอาจารย์
ที่ออกประพฤติปฏิบัติกลับมาจากป่าเขาจะคุยกัน ใครมีประสบการณ์อย่างใด ใครมี
ความรู้ทุกอย่างจะมาคุยกัน นี่ธรรมสภาจตุร อันนี้จะเป็นประโยชน์กับเรามากเลย
ประโยชน์กับผู้ปฏิบัติ แล้วมันจะตรวจสอบกัน ตรวจสอบกันในครอบครัวกรรมฐาน

ถาม : ๔. จิตที่แท้ไม่มีสี แสงใช่ไหมครับ

หลวงพ่อก : มันไม่มี แต่เวลาเราทำความสงบของใจทำไมมีแสงสว่างละ แสงนี้เกิดขึ้น
ได้ที่จิตนะอย่างเช่นที่ว่า อย่างนี้เราต้องเข้าถ้ำสาริกา ที่ถ้ำสาริกา เห็นไหม หลวงตา
ท่านพิจารณาของท่าน พิจารณาร่างกายมันสูดดิน สู่น้ำ สู่มลม สูไฟ นี่มันปล่อยหมด พอ
ปล่อยหมดท่านบอกว่าท่านว่างหมดเลย พอว่างหมดเลยโลกนี้ราบหมด แล้วท่านเปรียบ
ถึงหลวงปู่มั่น เห็นไหม หลวงปู่มั่นบอกว่า “เหมือนเราที่ถ้ำสาริกาเลย”

พอเหมือนเราที่ถ้ำสาริกา เวลาท่านพิจารณาของท่าน โรคภัยไข้เจ็บของท่าน
พิจารณาที่จิตมันเกาะเกี่ยวของท่าน ความวิตกกังวลของท่าน พอพิจารณาแล้วมันปล่อย

หมดเลย พอมันปล่อยหมดเลย นี่จิตมันปล่อยหมด ปล่อยคือการฆ่ากิเลสนะ ทำลายกิเลสหมดเลย แล้วสว่างไปหมดเลย สว่างแล้วยังออกฐ่อีกต่างหาก

นี่บารมีของคนมันแตกต่างกันตรงนี้ไง เขาเรียก “ขณะ” ขณะจิตนี้นะ บางคนเป็นเรื่อย ๆ บางคนเป็นสั้น ไหวหวัใจหมดเลย บางคน โลกธาตุไหวไปเลยนะ คำว่าบางคน เพราะอะไร เพราะบุญบารมีแตกต่างกัน ต้นทุนแตกต่างกัน การสร้างมาแตกต่างกัน

ฉะนั้นจิตไม่มีสีไม่มีแสงใช่ไหม? โดยตัวมันเองไม่มี! แต่ถ้าเวลามันออกฐ่อ.. โดยตัวมันเองนี่มีสีมีแสงได้อย่างไร แต่เวลามันพิจารณาไปแล้วมันสว่าง บางคนสงบแล้วไม่สว่างล่ะ ฉะนั้น “จิตเดิมแท้ที่ส่องใส จิตเดิมแท้หมองไปด้วยอุปกิเลส” ถ้าส่องใส มันใสขนาดไหนมันก็เป็นอำนาจวาสนาของคนนะ

นี่พูดถึงว่า อันนี้เพราะเรายืนยันไว้เองว่าพระอรหันต์ไม่มีจิต ฉะนั้นพอถ่ายรูปไปเห็นดวงแก้ว เห็นต่างๆ ย้อนกลับมาเลย ย้อนกลับมาว่าหลวงพ่อกี้! หลวงพ่อกี้! หลวงพ่อกี้! ต้องมาแก้ตัวอยู่ที่นี่ หลวงพ่อกำลังจะโดน

อันนี้ผ่านเนาะ ไปก่อน

ถาม : ถ้าหากพระสงฆ์เรามีแตกหักขึ้นมา มีคนบอกว่าต้องเอาไปไว้วัด สามารถทำได้ไหมและถูกต้องหรือเปล่า? และวิธีที่ถูกต้องควรทำอย่างไรคะ?

หลวงพ่อกี้ : พระสงฆ์พระสงฆ์อย่างไรล่ะ ถ้าเป็นพระสงฆ์ ธรรมดานะ เอาเรื่องประเพณีก่อน แต่เดิมสังฆมโฆราณเขาไม่ค่อยเอาพระเข้าบ้าน พระต่างๆ เขาเอาไว้ที่วัด สุดท้ายแล้วสังฆมของเรา สังฆมของชาวพุทธเรา เวลาครูบาอาจารย์ถ้าวัดไหนมีงาน เห็นไหม ถ้าพระองค์ไหนท่านมีวิชามีความรู้ ท่านก็ทำพระ ท่านแจกเป็นของชำร่วย

อย่างสมเด็จพระโต้นี้แหละ เมื่อก่อนก็เป็นของแจกนะ เดี่ยวนี้องค์หนึ่ง ๒๐ ล้าน แต่เดิมเป็นของแจกฟรีทั้งนั้นแหละ นี่ของชำร่วยแจกไป พอเราแจกไปแล้วเราใช้เป็นประโยชน์ต่างๆ กันขึ้นมา มันก็เลยทำให้เราเอาเข้าบ้านกัน ฉะนั้นเวลาเอาเข้าบ้านไปแล้วสิ่งที่มันแตกมันหักนี้เขาต้องเอาไปไว้ที่วัดไหม เขาเอาไปไว้ที่วัดเขาทำกันเป็นประเพณี

นี่เราจะบอกว่า สิ่งที่เป็นพระผงของเรานี้มันมีราคาไหม เราชักไหม ถ้าเรารักนะ เราก็เอาไปให้ช่างซ่อมไง เดียวนี้ช่างเขาซ่อมได้ เขาแก้ไขได้ เสร็จแล้วเราก็เอามาใช้ประโยชน์ได้เหมือนเดิมไง ก็ว่ามันเป็นอย่างนี้ มันเป็นแบบเช่นเรามีเคราะห์มีกรรม เรามีสิ่งใด แล้วของที่เก็บไว้มันเป็นแกลบ เขาก็บอกว่าให้เอาไปไว้วัด อันนี้กรณีหนึ่งนะ แต่กรณีของรักของหวงเราแตกหัก เราก็ซ่อมก็แซม เดียวนี้เขามีกาซ่อมแซมได้ เห็นไหม มันมีหลายกรณีไง

นี่ถ้าคำถามนี้มันต้องอยู่ที่ว่า บางทีนะสิ่งที่มันเป็นความเข้าใจ หรือพอมีคนทักว่า สิ่งนี้มันให้ผลลบกับดวงชะตาชีวิตอะไรต่างๆ เขาบอกให้เอาไปไว้วัด อย่างนี้เราก็เห็นด้วย เพราะว่ามันเป็นความกังวลของเราเองไง พอเราเอาไปไว้วัดบิ๊บบมันก็จบ เออ! ทุกข์ โศกก็เอาไปไว้วัดแล้วเนาะ มันจะได้สุขสบายเสียที อย่างนี้เห็นด้วย แต่ถ้าเป็นของรัก ของที่เป็นประโยชน์กับเรา เราก็ซ่อมแซมซะ ซ่อมแซมเพื่อให้ใช้ประโยชน์ได้ เพราะว่า ประเพณีวัฒนธรรมก็ส่วนประเพณี ความจริงก็เป็นความจริง

เราเคยเห็นอาจารย์ยุทธท่านเป็นลูกศิษย์หลวงปู่ตื้อ ในประวัติของหลวงปู่ตื้อ เวลา ท่านเดินจงกรม หลวงปู่ตื้อต้องขนาดไปบิณฑบาตมาเลี้ยงท่านเลยล่ะ เดินจงกรมนะ เพราะว่าท่านเข้มแข็งมาก สุดท้ายแล้วท่านมาอยู่ที่ผาลาด ท่านเป็นพระที่ดีนะแต่ท่านทำเล่นไป ท่านบอกว่าท่านเพิ่งนะเพิ่งจนตะกรุดมันหมุนรอบถาดเลย สุดท้ายแล้วท่านไม่ให้ใครนะ ท่านทำตะกรุดเสร็จแล้วท่านก็เอาไปผูกไว้ที่คอหมา ที่นี้พอมันมันเข้าไป มีพรานมันยังสัตว์ไง พอมันยังมาที่หมานี้มันยังไม่ออก มันอยากได้นะ มันต้องพยายามจับหมา จับหมาแล้วปลดจากคอหมามันถึงได้

เราจะบอกว่าครูบาอาจารย์ท่านไม่ได้ทำให้แบบว่าให้คนเชื่อถือศรัทธาเพราะของ อย่างนี้ถ้าเราไม่เชื่อมั่นตัวเอง เราไม่เชื่อสติปัญญาของเรา เราจะเอาตัวรอดกันได้อย่างไร ในอริยสัจนี้ให้เชื่อตัวเอง ให้เชื่อเรา ฉะนั้นสิ่งที่ว่าท่านทำนี้ ท่านทำเพื่อพิสูจน์ว่าท่านทำแล้วมันมีผลจริงไหม แล้วท่านก็ไปผูกคอหมาไว้ หมานี้ไปไหนยังไม่ออก ยังไม่เข้า จนชาวบ้านพวกเขาจะหึงยังมันอยากได้ มันต้องพยายามจับหมาแล้วปลดจากคอหมาไป คือท่านไม่ให้ไม่แจกใคร แต่ท่านทำของท่านนะอาจารย์ยุทธ

นี่พูดถึงว่าคนทำได้ ท่านก็ทำของท่านได้ ของอย่างนี้เราเชื่อว่ามันเป็นไปได้ มันมีของมันอยู่ แต่! แต่เรามีทุกข์ใหม่ เราอยากพ้นจากทุกข์ใหม่ เราอยากได้คุณงามความดีที่มันเป็นสัมมาทิฐิ ให้ชีวิตเราปลอดโปร่ง ให้ชีวิตเราเป็นชีวิตที่มีคุณธรรมนี้เราจะคิดอย่างไร ไอ้กรณีอย่างนี้เราเลือกเอา

ถาม : หากเราต้องการอุทิศบุญกุศลให้เทวดา เราควรมีวิธีการปฏิบัติอย่างไรคะ?

หลวงพ่ : อุทิศเลย พอเป็นเทวดานี้ะ ทำไมเราถึงเป็นเทวดา มันมีเทวดาที่ว่า จะบอกว่าเทวดาฟลุ๊คนะ เพราะเทวดาที่ว่าในพระไตรปิฎกไง ลูกเศรษฐี เห็นไหม มีพ่อจี๋เหนียวมาก แล้วลูกเจ็บไข้ได้ป่วย ขนาดจะเอาหมอรักขายังกลัวหมอมานเห็นสมบัติ กลัวจะเรียกค่ารักษาแพง ก็เอาลูกไปทิ้งไว้ข้างนอกไง เอาลูกไปทิ้งไว้ข้างนอกเพราะกลัวหมอมานจะเห็นทรัพย์ของตัวเอง จี๋เหนียวขนาดนั้นแต่รักลูกนะ

สุดท้ายแล้วพระพุทธเจ้าเล็งญาณเห็นว่าคนๆ นี้จะมีโอกาสไง ก็บิณฑบาตผ่านไป เอาลูกชายมาทิ้งไว้หน้าบ้าน พอแสงฉัพพรรณรังสี พระพุทธเจ้าเปล่งแสงฉัพพรรณรังสีไป ไอ้คนป่วยลูกเศรษฐีมันก็เห็นแสงนั้น หันมาเห็นแสงนั้น แสงอะไรก็หันมามองก็เห็นพระพุทธเจ้า ด้วยความดีใจไง ด้วยความสุข ตายเดี๋ยวนั้นไปเกิดเป็นเทวดา เห็นไหม เราบอกเทวดาฟลุ๊ค

บอกว่าทำไมถึงไปเกิดเป็นเทวดา ฟลุ๊คๆ เกิดเป็นเทวดาก็ได้ ไม่ได้ทำบุญนะ เป็นลูกของเศรษฐี เศรษฐีจี๋เหนียวด้วย แต่พอไปเกิดเป็นเทวดาแล้วก็แปลกใจ เอ๊ะ.. เป็นเทวดานี้มันเป็นมาได้ยังไง บุญก็ไม่เคยทำเพราะพ่อแม่อีกจี๋เหนียวขนาดนี้ ไม่ให้ตั้งค์เลยจะไปเอาอะไรทำบุญ บุญก็ไม่ทำ อะไรก็ไม่ได้ทำ แต่เห็นแสงฉัพพรรณรังสีของพระพุทธเจ้าที่เปล่งมา พระพุทธเจ้าเห็นแบบว่าคนนี้ใจเขาดีใจ พอเปล่งมาแล้วเขาเห็นปั๊บเขาปลื้ม ด้วยบุญอันนั้น ตายเดี๋ยวนั้นได้ไปเกิดเป็นเทวดา

ทีนี้พอเป็นเทวดา เป็นเทวดามาได้อย่างไร อ้อ.. เพราะแสงจากพระพุทธเจ้าเท่านั้นเอง อู้อู.. พ่อเรานะ เศรษฐีมหาเศรษฐีเลย ถ้าได้ทำบุญกับพระพุทธเจ้ามันจะไปถึงไหน ทีนี้เห็นแต่พ่อ ไปร้องไห้ที่หลุมฝังศพ เทวดานะอยากจะช่วยพ่อ ก็เลยแปลงกายมาเป็นโยมนี่แหละ ไปนั่งร้องไห้ที่หลุมฝังศพก่อน ร้องไห้ใหญ่เลย พ่อก็มาร้องไห้ทุกวันเลย ก็ว่าเอ๊ะ.. วันนี้มีใครมาร้องไห้ก่อนนะ ใครมาร้องไห้ก่อนก็ถามว่ามาร้องไห้ทำไม

“จะร้องไห้เอาดาวเอาเดือน จะเอาดาวเอาเดือน”

“มึงจะบ้าหรือ! ดาวเดือนใครจะเอาได้ล่ะ”

ใส่พ่อทันทีเลยนะ “แล้วมึงจะบ้าหรือ! ร้องไห้ได้อะไร คนตายแล้วมันจะฟื้นได้
อย่างไร”

ไอ้โฮ.. ได้สติเลยนะ พอได้สติก็บอกว่า “ให้พ่อทำบุญ! ให้พ่อทำบุญ!”

นั่นพูดถึงเทวดาแปลงเป็นเทพบุตรลงมาคุย นี่เห็นใหม่ เป็นเทวดาโดยฟลุ๊ค
ละนั่นพอเขาเป็นเทวดาแล้วเขาจะเพลินกับชีวิตเขา เพราะชีวิตนี้เป็นชีวิตโดยทิพย์ เทวดา
อย่างไรเขาก็เพลินกับชีวิตเขา แต่เขามีทุกข์นะ เทวดาก็มีทุกข์ ดูอย่างพระอินทร์ที่ว่ามีคน
ทำบุญกับพระพุทธเจ้า แล้วขึ้นไปนี่เป็นแสง สมบัติของเราเป็นเงินเป็นทอง แต่เทวดา
สมบัติของเขาเป็นทิพย์ เป็นทิพย์มันเป็นแสงสว่าง ใครมีแสงสว่างมากกว่าคือสมบัติ
มากกว่า ฉะนั้นพระอินทร์ปกครองเทวดา เทวดาข้างซ้ายข้างขวาแสงเขามากกว่า ก็เลย
ปกครองเขาด้วยแบบว่าไม่สบายใจ

พระกัศสปะ เข้าสมบัติอยู่ แล้วออกจากสมบัติ ทีนี้พอออกจากสมบัตินี้ใคร
ทำบุญด้วยจะได้บุญมาก ทีนี้พระกัศสปะมีนิสัยจะพยายามโปรดคนจน ก็ไปโปรดช่าง
ทอหูก พวกคนจน คนทุกข์คนยากให้ใส่บาตร อยากให้ได้อะไร

คนรวยไม่เอา พระกัศสปะไม่ยุ่งกับคนรวย ยุ่งกับคนจนตลอดเพราะอยากให้คน
จนได้อะไร พระอินทร์อยากทำบุญมากก็เลยแปลงกายเป็นคนจน เป็นช่างทอหูก ไป
นั่งทออยู่เป็นคนจนอยู่นั่นไง พระกัศสปะบิณฑบาตมาก็เลยจะไปใส่บาตร พอใส่บาตร
นะ ในธรรมบทไอ้โฮ.. มีการต่อรองกันเยอะ ทำมาแก่งเงิน รอก่อนไม่มีจะใส่ มีอยู่ใน
ธรรมบท สุกท้ายแล้วก็ไปใส่บาตร พอใส่บาตรปั๊บ พระกัศสปะกำหนดจิตเลย ไม่ใช่คน
จน ถ้าคนจนอาหารไม่เป็นแบบนี้ นี่อาหารเป็นทิพย์ อาหารนี้ไม่ใช่คนจน กำหนดจิตปั๊บ
ว่า

“มหาบพิตร! มหาบพิตรอย่าชี้โกงสิ นี้จะมาโปรดคนจน”

ก็ตอบโต้กับพระอินทร์ พระอินทร์บอกว่า “อู๋.. กระทบนี้คนจน”

“จนอย่างไรล่ะ”

พระอินทร์ก็พูดถึงแสงของเทวดานั้นล่ะว่าแสงเขามากกว่าเห็นใหม่ นี่เราจะบอก
ว่าเทวดามีทุกข์ๆ นี่ทุกข์ใหม่ แม้แต่ปกครองเขายังทุกข์เลย เพราะเทวดามีความรู้สึกนึก
คิดใจ แต่ที่เป็นทิพย์นี่เป็นสถานะอันหนึ่งเท่านั้น

ฉะนั้นเราจะบอกว่าอุทิสให้เทวดา เทวดาเขามีทิพย์ เทวดาเขามีความสุข แล้วจะ
เอาอะไรอุทิสส่วนกุศลให้เขาล่ะ เรามั่นใจทุกข์ขี้ยาก ยังจะคิดอุทิสให้เทวดาเขิวหรือ
(หัวเราะ) แต่ก็ต้องอุทิส เพราะเทวดาเขาเพลินของเขา เขาลืมตัวของเขา เขาไม่รู้จักชีวิต
ของเขา แต่ถ้าเป็นเทวดาคินะ เทวดาคีๆ จะมาใส่บาตร เทวดาจะมาฟังเทศน์พระพุทธเจ้า
เทวดาจะมาฟังธรรม แสดงว่าถึงมีทิพย์ ถึงจะมีสมบัติที่ดีแล้ว แต่เขายังมีสติปัญญา เขา
ยังจะมาฟังเทศน์ฟังธรรมอยู่ แต่มีส่วนน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเพลินในชีวิต

ดูอย่างเรมานั่งกันอยู่ที่นี่ แล้วอีก ๖๐ ล้านคนเขาทำอะไรกันอยู่ เขาไปเดินห้างกัน
นะเขาไม่มาหอรอก คนส่วนใหญ่เขาคิดกันอย่างนั้น โดยธรรมชาติของความคิด ฉะนั้น
เทวดาจะมาฟังนี้ส่วนน้อยนัก ขนาดส่วนน้อยก็ยังเป็นแสนๆ เพราะฟังพระพุทธเจ้าที่
หนึ่งสำเร็จเป็นแสนๆ แสนๆ นี่ส่วนน้อย

จะอุทิสให้เทวดาก็บุญกุศลเรานี้แหละ เราทำบุญกุศลแล้วเราอุทิสได้หมดเลย
อุทิสคือจิต.. ของจะมากของจะน้อยไม่สำคัญ สำคัญที่เจตนาบริสุทธิ์อันนี้ ทำให้ของน้อย
นั้นก็มหาศาล ของนั้นมหาศาล จิตใจเป็นอกุศล จิตใจเห็นแก่ตัว ของมากมันก็เหมือน
ของน้อย

ของนี้หลวงตาบอกอยู่ “สิ่งที่ทำบุญกุศลมันเป็นเครื่องแสดงออกของน้ำใจ”

น้ำใจนี้เราทำบุญกุศลจะมากจะน้อยก็แล้วแต่ น้ำใจของเรา น้ำใจที่สะอาด น้ำใจที่
เจตนาที่สะอาดบริสุทธิ์อันนี้ ค่าของน้ำใจมีค่ามากกว่าทุกๆ อย่างเลย ฉะนั้นเราจะทำบุญ
ข้าวทัพพีเดียว ของเล็กน้อยขนาดไหน แต่ใจนี้ที่มันสะอาด มันบริสุทธิ์ มันมีความเจตนา
ที่ดี อุทิสให้เทวดาได้ทั้งนั้นเลย! อุทิสไปเลย อุทิสได้หมด

นี่คือการอุทิสให้เทวดา เพราะเทวดาเขาไม่ได้ทำเพราะเขาไม่มีโอกาส เขาไม่มี
โอกาสแล้ว เว้นไว้แต่เขาจะมาทำกับเรา มาอยู่กับเรา

ถาม : การพิจารณาสติปัฏฐาน ๔ ในเรื่องธรรมารมณ์เป็นอย่างไรครับ? มีครูบาอาจารย์ท่านใดที่พิจารณาผ่านทางนี้บ้างไหมครับ?

หลวงพ่ : ผ่าน.. การพิจารณาธรรมารมณ์ เวลาสติปัฏฐาน ๔ เห็นไหม พอเวลาจิตสงบแล้ว ถ้าจิตไม่สงบเราจะบอกว่าสติปัฏฐาน ๔ ปЛОอมหมด คือสติปัฏฐาน ๔ ที่ไม่มีความจริง

สติปัฏฐาน ๔ ที่ไม่มีความจริง คือเราคิดว่านี่พิจารณากายๆ ถ้าพิจารณากายนี้หมอผ่าตัดทุกวันเลย หมอผ่าเปลี่ยนหัวใจทุกวันเลยมันพิจารณากายหรือเปล่า นั่นคืออาชีพเขา แต่ถ้าพิจารณากายคือจิตสงบ พอจิตสงบแล้วจิตจะเห็นกาย เห็นกายบางคนนะ นี่เห็นกายโดยข้อเท็จจริงนะ บางคนเห็นเป็นอวัยวะเฉพาะส่วน บางคนจะเห็นเป็น โครงสร้างเลย เวลาเดินจนจิตสงบเห็นไหม เห็นเป็น โครงกระดูกเดินต่อหน้าเลย ทางจงกรมนี้มี โครงกระดูกเดินอยู่ต่อหน้าทางจงกรม เวลาผู้ปฏิบัติจะมีอย่างนี้ นี่คือการเห็นกาย เห็นสติปัฏฐาน ๔ โดยความเป็นจริง

เห็นสติปัฏฐาน ๔ ต้องเห็นสติปัฏฐาน ๔ เพราะจิตสงบแล้วเห็นกาย เวทนา จิต ธรรมตามความเป็นจริง แต่เขาบอกว่าพิจารณากายานุสติปัฏฐาน จิตตานุสติปัฏฐาน คิดเอาจินตนาการเอาแล้วบอกอู้อู.. มันว่างมันโล่ง อันนั้นคือปัญญาอบรมสมาธิ อย่างมาก เป็นแค่ปัญญาอบรมสมาธิ เพราะเป็นปัญญาอบรมสมาธิ

พอเป็นสมาธิเขาไม่รู้จักว่าเป็นสมาธิ เขาคิดว่าอย่างนี้คือการพิจารณาด้วย มันเลยเป็นมิจจาสมาธิ แต่ถ้าจะเป็นสัมมา เป็นความจริงนี้เราพิจารณาของเรา พิจารณากายของเรา เห็นไหม ถ้าจะเป็นสติปัฏฐาน ๔ พอจิตมันสงบเข้ามา พิจารณาธรรมารมณ์ ก็ที่เราพิจารณาปัญญาอบรมสมาธินี้ก็คือธรรมารมณ์

ธรรมะ! ธรรมะกับอารมณ์ อารมณ์ความรู้สึกในธรรมะ ธรรมารมณ์คือกาย พิจารณาภายนอก ภายใน ภายในกาย นี่พิจารณากาย

พิจารณาจิต เห็นไหม กาย เวทนา จิต ธรรม พิจารณาเวทนานอก เวทนาใน.. เวทนานอกกับเวทนาละเอียดย หยาบ พิจารณาเวทนานอกเป็นพระ โสคาบัน พิจารณา

เวทนาในเป็นพระสัทธา พิจารณาเวทนาในเป็นพระอนาคา พิจารณาเวทนาของจิตมัน พลิกเพลง มันเป็นไปได้หมดเลย

ทีนี้เวทนากาย เวทนาจิต เวทนากายคือปวดขาอยู่ที่นี่เวทนากาย แต่ถ้าเกิดเสียใจนี้ เวทนาจิต เห็นไหม เวทนาจิตนี้ความเสียใจมันไม่ต้องอาศัยอะไรกระทบเลยใช้ไหม เรา อยู่ดีๆ เราก็เสียใจ เราก็ปวดหัวใจนี้เวทนาจิต แต่ถ้าเจ็บขาอยู่ที่นี่เป็นเวทนากาย เพราะมัน เจ็บเพราะกาย

ฉะนั้นนี่พูดถึงสติปัญญา ๔ ฉะนั้นเวลาเราใช้ปัญญาพิจารณาธรรมารมณ์ อารมณ์ ที่เกิดกับธรรมนี้ธรรมารมณ์ ธรรมารมณ์คือตริกในธรรมนี้ธรรมารมณ์ ฉะนั้นเวลา พิจารณาในธรรมนะ เราจะบอกว่าอย่างหลวงตาท่านพูด เห็นไหม ถ้าเวลาถึงขั้นสุดท้าย ของท่านคือ “จุดและต่อม”

จุดและต่อม ถ้าพิจารณานี้เขาพิจารณาจิต ถ้าพิจารณาจิต จุดและต่อมมันคืออะไร จุดและต่อมเวลาพิจารณาเข้าไปมันกลายเป็นมะพร้าว ๒ ขั้ว ขั้วบวกและขั้วลบก็ดีและชั่ว แล้วคิดว่าทั้งขั้วบวกและขั้วลบ นี่พิจารณาจิต เห็นไหม จุดและต่อมคือที่มาของความรู้สึก เป็นตัวจิต นี่ใจพระอรหันต์ต้องทำลายจิต พระอรหันต์ต้องทำลายภพ พอทำลายภพ ทำลายอวิชชา ทำลายตัวจิตนี้มันพลิกหมดเลย ถ้าพูดถึงมันก็เป็นธรรม ธรรมารมณ์!

ธรรมารมณ์ เห็นไหม การพิจารณาธรรมารมณ์เป็นอย่างไร การพิจารณา ธรรมารมณ์ ถ้าเราจับนะ พอเวลาจิตเราสงบใช้ไหม เราพิจารณาโดยปัญญาอบรมสมาธิ เราพุทโธ พุทโธไป ถ้าพูดถึงใช้ปัญญาก็เป็นปัญญาอบรมสมาธิ พอจิตสงบเข้ามา จิตสงบ เข้ามาจะเห็นสติปัญญา ๔

คอยสังเกต! คอยสังเกตความรู้สึก ความรู้สึกนี้มันจะออกสู่ความคิด ความรู้สึก มันจะออกสู่ความคิด! นี่ถ้าเราใช้ปัญญา.. ความคิดมันมีอยู่แล้วใช้ไหม โดยธรรมชาตินี้ ความคิดมีอยู่แล้ว ถ้าเราคิดว่าเราทำอะไรไม่ได้เราก็ใช้สติตามความคิด ไล่ความคิด คิด เรื่องอะไร ดีหรือชั่ว คิดทำไม คิดร้อยพันพัน คิดแล้วคิดอีก คิดทำไม คิดทำไม

การภาวนานะคือการจับผิดตัวเอง ถ้าภาวนานี้เราคิดอะไร เราคิดเรื่องอะไร เราคิด แล้วทำไมเป็นบวกลบ พอคิดแล้วพอสติมันทันนะ เออ.. ไม่คิด พอมันคิดแล้วก็สงบ นี่คือ

สมาธิ นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ พอปัญญาอบรมสมาธิบ่อยครั้งเข้าๆ มันจะชำนาญขึ้น พอชำนาญขึ้นมันจะควบคุมใจได้ง่ายขึ้น พอควบคุมใจได้ง่ายขึ้น นี่คือปัญญาอบรมสมาธิ

นี่เป็นแค่สมาธินะ แล้วถ้าคนไม่มีสติปัญญามันก็เอาแค่นี้เพราะมันสบาย พอมันสบาย มันพอใจ อ้ออ้อ.. สูดยอดเลย อู้อู้อู้อ.. มันละเอียด ละเอียด ใครจะมากี่ว่าละเอียด ละเอียดอยู่เรื่อยละ แต่พิจารณาไปเรื่อยๆ พิจารณาไปเรื่อยๆ พอพิจารณาไปเรื่อยๆ แล้วมันชำนาญขึ้น ชำนาญขึ้น จิตจะมันคงขึ้น พอจิตมันคงขึ้นนะ ถ้าใครมีสติปัญญานะคอยสังเกต คอยสังเกตว่ามันออกเสวย ถ้าจับได้ พอจับได้นี้เสวยอะไร!

จิตเสวยความคิด.. ความคิดประกอบไปด้วยอะไร รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ถ้ามันจับได้ปั๊บ นี่ไงนี้ธรรมารมณ์ มันก็คือความคิดนี้แหละ แต่ความคิดหยาบๆ ของเรา ความคิดเป็นเรา เรากับความคิด เวลาโกรธขึ้นมาเนี่ยความคิดกระที่บเราก่อนนะ คือความคิดนี้ทำลายตัวเองก่อน แล้วจะทำร้ายผู้อื่น

เวลาเราโกรธหน้าคำคร่ำครึเลย มันทำลายหัวใจเราหมดแล้ว ร้อนเป็นไฟเลย แล้วก็จะฆ่ามึง ก็จะทำลายคนอื่น เห็นไหม ความคิดมันทำลายเราก่อน แล้วความคิดนี้ก็สั่งให้เราไปทำลายผู้อื่นต่อเนื่องกันไป แต่ถ้าเรามีสติปัญญาเราทันเข้ามา เราทันความคิดหมดเลย หยุดมันหมดเลย ทำลายมันหมดเลย ต่อไปๆ สมาธิมันก็จะดีขึ้นๆ

แล้วเสวยอารมณ์ เสวยที่มันจับได้ ถ้ามันเสวยจับได้นี้พิจารณาธรรมารมณ์ ธรรมะ! แต่ธรรมะอยู่ในอารมณ์ มันเลยยังไม่เป็นธรรมแท้ใจ สติปัญญา ๔ คือการต่อสู้ เหมือนกับเรามียาไข้ไหม อริยสัจนี้เป็นยา แต่เนี่ยมันมีโรคภัยไข้เจ็บมันยังไม่จบ เพราะว่าอริยสัจ เวลาจิตนี้มันกลั่นออกมาจากอริยสัจ กลั่นออกมาจากสติปัญญา ๔ ด้วย อริยสัจด้วย เพราะมันกลั่นออกมาคือว่าจิตมันพิจารณาไปแล้ว พิจารณาจนถึงที่สุดแล้วมันปล่อยวางหมด

นี่กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ แล้วจิตมันรวมลง จิตที่รวมลงหลวงตาบอกไว้ พิจารณาเป็นโสดาบัน จิตมันรวมลงนะ กายเป็นกาย จิตเป็นจิต ทุกข์เป็นทุกข์ มันแยกกันเหมือน ๓ ทวีปเลย คือกายแยกออกเป็นส่วนหนึ่ง จิตแยกออกเป็นส่วนหนึ่ง ทุกข์แยกออกเป็นส่วนหนึ่ง แล้วจิตนี้รวมลง ขณะจิตที่รวมลงมันตอบสนองทันทีเลย ถ้าอย่างนี้ นี่สติปัญญา ๔ นี่สิ่งที่พิจารณา

ฉะนั้นพิจารณาธรรมารมณ.. เราบอกว่าพิจารณาจิตก็เป็นอย่างหนึ่ง พิจารณาจิตนะจิตเศร้าหมอง จิตผ่องใส เพราะจิตมันจับจิตได้ พอจิตมันสะอาดเข้ามามันจับตัวมันเองนะ มันเศร้าหมอง มันผ่องใส เราพิจารณาซ้ำๆ ซ้ำๆ เห็นใหม่ อย่างนี้เราทำของเรา

อริยสังขามีหนึ่งเดียว! ถ้าใครเป็นโสดาบัน สกิทาคา อนาคาก็แล้วแต่ ถ้าไม่ผ่านตรงนี้มา ต้องจับมาทดสอบกันแล้ว ไม่มีหรอก พระโสดาบันโดยความนึกเองว่ากูเป็นโสดาบัน ไม่มี โลกนี้ไม่มี แต่ในปัจจุบันในสังคมเยอะมาก สังคมของเรากำลังเป็นแบบนั้น เป็นแบบนี้เพราะว่าเรามีครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ของเราประพฤติปฏิบัติมาตามความเป็นจริง แล้วใช้ชีวิตจนสังคมยอมรับ พอสังคมยอมรับแล้ว คนปฏิบัติด้วยความมักง่าย ด้วยความไม่จริงจังของตัวเอง อ่างสม เอาความรู้สึก เอาความนึกคิด เอาสิ่งที่ครูบาอาจารย์เทศนาว่าการมาจินตนาการแล้วพูดกันออกไป แล้วสังคมก็เชื่อ

สังคมเชื่อหรือสังคมไม่เชื่อนั้นเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ แต่ความจริงทุกๆ คน ทุกๆ จิต ทุกๆ ดวงใจต้องให้พิจารณาจิตของตัวเอง สิทธิความเป็นอยู่ สิทธิการเกิดและการตายของเรา จะเอาสิทธิการเกิดและการตายของเราไปฝากไว้กับใคร จะเอาสิทธิความที่เป็นอยู่ในใจของเราไปให้คนอื่นเหยียบย่ำ ทำลาย ครอบงำ ชักนำไปให้เสียหายไปทำไม ใครจะเป็นโสดาบัน สกิทาคา อนาคา เป็นพระอรหันต์ สาธุ! สาธุ! ขอให้เป็นไปเกิด แต่จิตของเรา ความรู้สึกของเรา เราต้องประพฤติปฏิบัติให้เป็นตามความเป็นจริง มันถึงจะเป็นประโยชน์กับเราจริงไหม

ฉะนั้นเราอย่าเชื่อใคร กาลามสูตรไม่ต้องเชื่อใคร ให้เชื่อกับการปฏิบัติจริงนี้แหละ แล้วจริงหรือไม่จริง เรามีครูบาอาจารย์สามารถพิสูจน์ตรวจสอบได้ เงินบาทหนึ่งของเรา กับเงินบาทหนึ่งของครูบาอาจารย์ มันก็คือบาทหนึ่งเหมือนกัน ในการปฏิบัติของเรา ศีล สมาธิ ปัญญาของเรา กับศีล สมาธิ ปัญญาของครูบาอาจารย์ มันก็ต้องเป็นอันเดียวกัน มันต้องมีค่าบาทหนึ่งเท่ากัน ไม่ใช่บาทหนึ่งของเรามีค่าเท่ากับหนึ่ง บาทหนึ่งของครูบาอาจารย์มันจะสูงส่งขนาดไหน มันก็บาทหนึ่งเหมือนกัน

เราจะบอกว่าเวลาปฏิบัติแล้วมันเหมือนกัน มันเท่ากัน มีค่าเหมือนกัน เพราะมันเป็นอริยสังขอันเดียวกัน อันเดียวกัน! ฉะนั้นมันถึงอยู่ที่เราประพฤติปฏิบัติจริง รู้จริงเห็นจริง มันจะเป็นสมบัติของเรา

จะมีใครถามอะไรอีกไหม มันจะลงแล้วนะเนี่ย ปัญหาหมดแล้วเราจะลง ใครมี
อะไรถามเอาเลย ถ้าไม่มีอะไรถามจะลงแล้วนะ เอวัง